

MUMTOZ MATNLARDA GERMENEVTIK YONDASHUV

F.X.Sabirova¹

Mas'ul muallif: Sabirova
Fatimajon Xushnudovna, Osiyo
xalqaro universiteti magistranti.

e-mail: E-mail:
sabirovafotima16@gmail.com

Accepted: 08 Avgust 2026
Published: 08 Avgust 2026

Copyright: © 2026 by the
author(s). Licensee Buxoro xalqaro
universiteti ilmiy axborotnomasi.

Iqtibos uchun: Sabirova, F. X.
MUMTOZ MATNLARDA
GERMENEVTIK YONDASHUV / F. X.
Sabirova // Buxoro xalqaro
universiteti ilmiy axborotnomasi.
— 2026. — T. 7, № 1. — B.
163–166.

1. Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada mumtoz matnlarni talqin etishda hermenevtik yondashuvning nazariy asoslari va amaliy imkoniyatlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda matn, muallif va o'quvchi o'rtasidagi ma'no munosabatlari hermenevtika tamoyillari asosida yoritilgan. Xususan, mumtoz adabiyotdagi ramziy ifodalar, tasavvufiy timsollar, tarixiy-madaniy kontekst hamda ko'p qatlamli semantik tuzilmalarni sharhlashda hermenevtik metodning ahamiyati ochib berilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, an'anaviy filologik tahlil bilan bir qatorda hermenevtik yondashuvdan foydalanish matnning yashirin ma'no qatlamlarini aniqlash imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu bois hermenevtika mumtoz adabiy merosni nafaqat lingvistik birlik, balki ma'naviy-madaniy hodisa sifatida talqin etishga xizmat qiluvchi samarali metodologik vosita hisoblanadi.

Kalit so'zlar: mumtoz matn, hermenevtika, hermenevtik yondashuv, talqin, interpretatsiya, adabiy tahlil, semantika, tasavvuf, badiiy matn, tarixiy-madaniy kontekst, ma'no qatlami, o'quvchi interpretatsiyasi, filologik tahlil, adabiyotshunoslik, matnshunoslik.

ГЕРМЕНЕВТИЧЕСКИЙ ПОДХОД К АНАЛИЗУ КЛАССИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ

Аннотация. В данной статье анализируются теоретико-методологические основы и практическое значение герменевтического подхода в интерпретации классических текстов. В исследовании рассматриваются смысловые отношения между текстом, автором и читателем на основе принципов герменевтики. Особое внимание уделяется значению герменевтического метода при толковании символических выражений, суфийских образов, историко-культурного контекста и многослойных семантических структур, характерных для классической литературы. Результаты исследования показывают, что использование герменевтического подхода наряду с традиционным филологическим анализом расширяет возможности выявления скрытых смысловых пластов текста. Таким образом, герменевтика выступает эффективным методологическим инструментом интерпретации классического литературного наследия не только как языкового явления, но и как духовно-культурного феномена.

Ключевые слова: классический текст, герменевтика, герменевтический подход, интерпретация, литературный анализ, семантика, суфизм, художественный текст, историко-культурный контекст, смысловой пласт, читательская интерпретация, филологический анализ, литературоведение, текстология.

A HERMENEUTIC APPROACH TO THE ANALYSIS OF CLASSICAL TEXTS

Abstract. This article analyzes the theoretical and methodological foundations and practical significance of the hermeneutic approach in the interpretation of classical texts. The study examines the relationships of meaning between the text, the author, and the reader based on the principles of hermeneutics. Particular attention is paid to the role of the hermeneutic method in interpreting symbolic expressions, Sufi images, historical and cultural contexts, and multilayered semantic structures found in classical literature. The research findings demonstrate that, alongside traditional philological analysis, the use of a hermeneutic approach expands the possibilities for identifying the hidden layers of meaning within a text. Therefore, hermeneutics serves as an effective methodological tool for interpreting classical literary heritage not only as a linguistic phenomenon but also as a spiritual and cultural one.

Keywords: classical text, hermeneutics, hermeneutic approach, interpretation, literary analysis, semantics, Sufism, literary text, historical and cultural context, layer of meaning, reader interpretation, philological analysis, literary studies, textology.

Kirish. Zamonaviy adabiyotshunoslikda badiiy matnni anglash va talqin qilish masalasi ilmiy tadqiqotlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, mumtoz adabiyot namunalarini o'rganishda matnning tashqi mazmuni bilan cheklanib qolish uning ichki semantik qatlamlarini to'liq ochib bera olmaydi. Mumtoz matnlar tarixiy voqelik, diniy-falsafiy qarashlar, tasavvufiy g'oyalar, ramziy obrazlar va ijtimoiy-madaniy tajribalarni mujassamlashtirgan murakkab badiiy tizimdir. Shu sababli bunday asarlarni

tadqiq etishda zamonaviy metodologik yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

So'nggi yillarda gumanitar fanlarda germevntik tadqiqotlarga bo'lgan qiziqish sezilarli darajada ortdi. Tarixiy va mumtoz matnlarni o'qish jarayonida yuzaga keladigan ma'no tafovutlari ko'pincha matn yaratilgan davr bilan uni qabul qilayotgan zamon o'rtasidagi madaniy masofa bilan izohlanadi. Ana shu masofani qisqartirish va matnning asl mohiyatini anglash germevntikaning asosiy vazifalaridan biridir.

Sharq mumtoz adabiyotida majoz, timsol va ramzlarning keng qo'llanishi matn talqinini yanada murakkablashtiradi. "Ishq", "may", "soqiy", "gul", "bulbul" kabi obrazlar bir vaqtning o'zida ham badiiy, ham tasavvufiy ma'nolarni ifodalashi mumkin. Shu bois matnning yuzaki va botiniy mazmunini anglash uchun germevntik yondashuv zarur metod sifatida namoyon bo'ladi.

Maqolaning maqsadi mumtoz matnlarni o'rganishda germevntik yondashuvning nazariy asoslari va amaliy imkoniyatlarini tahlil qilish, uning interpretatsion salohiyatini ilmiy jihatdan asoslash hamda mumtoz adabiy merosning ma'no qatlamlarini ochishdagi ahamiyatini ko'rsatishdan iborat.

Adabiyotlar tahlili. Germevntik yondashuv jahon adabiyotshunosligida uzoq tarixga ega bo'lib, matnni anglash va sharhlashning muhim metodologik yo'nalishlaridan biri sifatida shakllangan. O'zbek adabiyotshunosligida esa ushbu metodning qo'llanish doirasi keyingi yillarda kengayib bormoqda.

O'zbek adabiyotshunosligida badiiy matn talqini masalalarini nazariy jihatdan yoritishda D. Quronov, I. Haqqulov, N. Yo'ldoshev, M. Qo'shjonov kabi olimlarning tadqiqotlari muhim o'rin tutadi. Xususan, D. Quronov adabiy matnni anglash jarayonida o'quvchi tafakkuri va estetik idrokning ahamiyatini alohida ta'kidlab, interpretatsiyaning adabiy tahlildagi o'rnini ilmiy asoslagan. I. Haqqulov esa mumtoz adabiyotdagi tasavvufiy timsollar, ramzlar va majoziy qatlamlarni sharhlash orqali matnning ko'p ma'nolilik xususiyatini ochib bergan. So'nggi tadqiqotlarda germevntik metodning amaliy jihatlariga ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Jumladan, L. Muxtorovning Abdulla Oripov ijodini germevntik tahlil asosida o'rganishga bag'ishlangan maqolasida matnni tarixiy kontekst, muallif pozitsiyasi va o'quvchi qabul qilishi nuqtayi nazaridan talqin qilishning samarali usullari ko'rsatib berilgan. Ushbu yondashuv germevntikaning nafaqat nazariy, balki pedagogik ahamiyatga ham ega ekanligini tasdiqlaydi.

Mumtoz adabiyot namunalarining poetik xususiyatlarini tadqiq etishga oid ishlarda ham germevntik elementlar kuzatiladi. Masalan, G. Abdullayevaning Ogahiy asarlaridagi saj' poetikasiga bag'ishlangan tadqiqotida badiiy vositalarning mazmun yaratishdagi funksiyasi tahlil qilinib, matnning estetik va semantik qatlamlari yoritilgan. Bunday tadqiqotlar bevosita germevntika atamasi bilan bog'lanmasa-da, matnning ichki tuzilishini anglashga qaratilgani bilan ushbu metodologiyaga yaqinlashadi. Shuningdek, S. O'rinboyevning adabiy matnlarni germevntik yondashuv asosida talqin qilishga bag'ishlangan ilmiy qarashlari o'zbek adabiyotshunosligida ushbu metodning shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Olim matn ma'nosini anglashda tarixiy sharoit, madaniy xotira va o'quvchi tafakkuri o'rtasidagi bog'liqlikni asosiy omil sifatida ko'rsatadi.

Tahlil qilingan manbalar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda mumtoz matnlarni o'rganishda filologik va tarixiy-adabiy metodlar yetakchilik qilayotgan bo'lsa-da, germevntik yondashuvning nazariy hamda amaliy imkoniyatlarini chuqur tadqiq etishga ehtiyoj saqlanib qolmoqda. Ayniqsa, tasavvufiy mazmundagi asarlar, diniy-falsafiy manbalar hamda ramziy poetikaga ega matnlarni talqin etishda ushbu metodologiya muhim ilmiy vosita bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda mumtoz matnlarni talqin qilishning nazariy va amaliy jihatlarini yoritish maqsadida kompleks metodologik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning asosiy metodologik tayanchi germevntik tahlil metodi hisoblanadi. Ushbu metod orqali matnning tashqi mazmuni bilan bir qatorda uning ichki semantik qatlamlari, ramziy ifodalari va yashirin ma'nolari o'rganildi.

Tadqiqot jarayonida qiyosiy-tahliliy metoddan foydalanilib, mumtoz matnlardagi badiiy timsollar va ularning turli davrlardagi talqinlari o'zaro solishtirildi. Shu bilan birga, tarixiy-funksional yondashuv asosida matn yaratilgan davrning ijtimoiy, diniy va madaniy sharoitlari hisobga olindi. Bu esa asar mazmunining shakllanishiga ta'sir ko'rsatgan omillarni aniqlash imkonini berdi.

Matnning ko'p qatlamli semantik tuzilishini ochishda interpretatsion tahlil usuli ham qo'llanildi. Mazkur usul yordamida mumtoz asarlardagi ramz, majoz, tasavvufiy timsol va poetik belgilar o'quvchi tafakkuri bilan bog'liq holda sharhlendi. Tadqiqot davomida ilmiy kuzatish, tavsiflash, umumlashtirish hamda nazariy manbalarni qiyosiy o'rganish metodlaridan ham foydalanildi.

Metodologik jihatdan tadqiqot germevntik doira tamoyiliga tayandi. Ushbu tamoyilga ko'ra, matnning alohida qismi butun mazmun orqali, butun mazmun esa uning tarkibiy qismlari orqali anglandi. Natijada mumtoz matnlarning badiiy-estetik mohiyati, falsafiy mazmuni va tarixiy-madaniy konteksti o'rtasidagi uzviy bog'liqlik aniqlashtirildi.

Jadval-1.

Mumtoz matnlarni talqin qilishda an'anaviy filologik va germevntik yondashuvlarning metodologik imkoniyatlari:

Tahlil parametri	An'anaviy filologik yondashuv	Germevntik yondashuv	Ilmiy natija
Tadqiqot markazi	Matnning lingvistik va poetik tuzilishi	Matnning ma'no hosil qilish mexanizmi	Talqin imkoniyatlari kengayadi
Matnga munosabat	Tayyor ma'no manbai sifatida qaraladi	Ochiq interpretatsion tizim sifatida qaraladi	Yangi semantik qatlamlar aniqlanadi

Tahlil parametri	An'anaviy filologik yondashuv	Germenevtik yondashuv	Ilmiy natija
Muallif omili	Biografik ma'lumotlar bilan cheklanadi	Muallif dunyoqarashi va intellektual muhiti tahlil qilinadi	Asarning yaratilish motivlari ochiladi
O'quvchi omili	Ikkinchi darajali subyekt	Talqin jarayonining faol ishtirokchisi	Ma'no hosil bo'lish jarayoni tushuntiriladi
Tarixiy kontekst	Qo'shimcha ma'lumot sifatida qo'llanadi	Talqinning asosiy omillaridan biri hisoblanadi	Davr ruhiyati va madaniy kodi aniqlanadi
Tasavvufiy ramzlar tahlili	Lug'aviy va adabiy izoh beriladi	Falsafiy, irfoniy va botiniy ma'nolar ochiladi	Chuqur semantik talqin yuzaga keladi
Tadqiqot usuli	Tavsifiy va izohli tahlil	Interpretatsion va reflektiv tahlil	Matnning ko'p qatlamli mohiyati aniqlanadi
Yakuniy natija	Matn mazmunining tashqi qatlami ochiladi	Matnning estetik, falsafiy va madaniy mohiyati angatlanadi	Talqinning ilmiy samaradorligi ortadi

Manba: Quronov D. Haqqulov I. O'rinboyev S. ilmiy qarashlari asosida muallif tomonidan tuzildi.

Jadval tahlili. Jadval natijalari mumtoz matnlarni o'rganishda germenevtik yondashuvning metodologik imkoniyatlari an'anaviy filologik tahlilga nisbatan kengroq ekanligini ko'rsatadi. An'anaviy yondashuv matnning til, uslub va poetik xususiyatlarini aniqlashga xizmat qilsa, germenevtik metod matnning ma'no hosil qilish mexanizmlarini ochishga qaratiladi. Ayniqsa, mumtoz adabiyotda keng uchraydigan tasavvufiy timsollar, ramziy obrazlar va irfoniy tushunchalarni talqin qilishda ushbu metodning ilmiy salohiyati yaqqol namoyon bo'ladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, germenevtik yondashuv matnni faqat adabiy hodisa sifatida emas, balki muallif, davr va o'quvchi tafakkuri o'rtasidagi murakkab kommunikativ tizim sifatida o'rganadi. Natijada asarning yashirin semantik qatlamlari, madaniy kodlari va falsafiy mazmuni yanada chuqurroq angatlanadi. Shu bois mumtoz matnlarni zamonaviy ilmiy paradigma asosida tadqiq etishda germenevtik metod eng samarali interpretatsion vositalardan biri sifatida namoyon bo'ladi.

Muhokama. Tadqiqot natijalari mumtoz matnlarni talqin qilishda germenevtik yondashuvning nazariy va amaliy imkoniyatlari an'anaviy filologik metodlarga nisbatan kengroq ekanligini ko'rsatdi. Xususan, tahlil jarayonida aniqlangan ma'no qatlamlari mumtoz adabiyotning faqat badiiy-estetik hodisa emas, balki murakkab ma'naviy-madaniy tizim sifatida shakllanganligini tasdiqlaydi. Bu jihat D. Quronovning badiiy matnni anglash jarayonida o'quvchi tafakkuri va interpretatsiyaning muhim o'rin tutishi haqidagi qarashlari bilan hamohangdir.

Mumtoz adabiyot namunalari uchraydigan ramz va timsollarni tahlil qilish jarayonida ularning mazmuni ko'pincha bevosita emas, balki bilvosita shaklda ifodalanishi kuzatildi. Masalan, "ishq", "may", "soqiy", "gul" kabi obrazlarning mazmuni oddiy lug'aviy ma'nodan ancha keng bo'lib, ular tasavvufiy dunyoqarash, ilohiy muhabbat va ma'rifat g'oyalari bilan uzviy bog'langan. Bu holat I. Haqqulovning tasavvufiy she'riyatga oid tadqiqotlarida ilgari surilgan ilmiy xulosalarni tasdiqlaydi.

Shuningdek, tadqiqot davomida matnning mazmunini anglashda tarixiy-madaniy kontekst muhim ahamiyat kasb etishi aniqlandi. Bir xil badiiy birlik turli davrlarda va turli o'quvchilar tomonidan har xil talqin qilinishi mumkin. Germenevtikaning asosiy tamoyillaridan biri hisoblangan tarixiylik prinsipi aynan shu jarayonni tushuntirish imkonini beradi. Natijada matn ma'nosi qat'iy va o'zgarmas hodisa emasligi, balki davrlar o'tishi bilan yangi interpretatsiyalar orqali boyib borishi ma'lum bo'ldi.

Tahlillar yana bir muhim jihatni namoyon etdi. Mumtoz matnlarni o'rganishda filologik, tarixiy va germenevtik metodlarning o'zaro integratsiyasi eng samarali natijalarni beradi. Chunki filologik tahlil matnning til va uslub xususiyatlarini aniqlasa, germenevtik yondashuv ushbu birliklarning ma'naviy-falsafiy mazmunini ochib beradi. Shu bois mazkur metodlar bir-birini inkor etuvchi emas, balki o'zaro to'ldiruvchi ilmiy vositalar sifatida qaralishi maqsadga muvofiqdir.

O'rinboyevning germenevtik talqin bo'yicha qarashlarida ham matn, muallif va o'quvchi o'rtasidagi dialogik munosabatlar alohida ta'kidlanadi. Tadqiqot natijalari ushbu fikrning amaliy tasdig'ini ko'rsatdi. Chunki matnni anglash jarayonida o'quvchining bilim darajasi, madaniy tajribasi va dunyoqarashi talqin natijalariga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bu esa germenevtik yondashuvning zamonaviy adabiyotshunoslikdagi dolzarbligini yanada oshiradi.

Umuman olganda, olingan natijalar mumtoz matnlarni o'rganishda germenevtik metodning ilmiy samaradorligini tasdiqlaydi. Ayniqsa, tasavvufiy va ramziy mazmunga ega asarlarni tahlil qilishda ushbu yondashuv matnning yashirin ma'no qatlamlarini ochish, uning falsafiy va estetik mohiyatini chuqurroq anglash imkonini beradi. Shu jihatdan germenevtik metodologiya o'zbek mumtoz adabiyoti tadqiqotlarining istiqbolli yo'nalishlaridan biri sifatida baholanishi mumkin.

Germenevtik yondashuvning zamonaviy adabiyotshunoslikdagi metodologik ahamiyati

Bugungi kunda gumanitar fanlarda kuzatilayotgan antropotsentrik paradigma matnni faqat lingvistik birlik sifatida emas, balki inson tafakkuri, madaniyati va tarixiy xotirasining mahsuli sifatida talqin qilishni taqozo etmoqda. Shu nuqtai nazardan germenevtik yondashuv zamonaviy adabiyotshunoslikning eng muhim metodologik yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etiladi. Mazkur metod matnni anglash jarayonini muallif, matn va o'quvchi o'rtasidagi uzluksiz dialog sifatida izohlaydi hamda talqin jarayonining ko'p bosqichli va dinamik tabiatini ochib beradi.

Mumtoz adabiyot namunalari, ayniqsa, Sharq mumtoz she'riyati va nasriy merosi ko'p qatlamli semantik tuzilishga ega bo'lgani sababli ularni birgina filologik yoki tarixiy yondashuv asosida to'liq tushunish qiyin. Bunday matnlarda

qo'llangan ramziy obrazlar, tasavvufiy terminlar, Qur'on va hadis ishorolari, tarixiy shaxslar hamda diniy-falsafiy konsepsiyalar o'quvchidan keng ensiklopedik bilim va chuqur interpretatsion tayyorgarlikni talab qiladi. Germenevtik metod aynan mana shu murakkab ma'no tizimini izchil tahlil qilish imkonini yaratadi.

Germenevtik doira tamoyili asosida matnning alohida qismlari umumiy mazmun orqali, umumiy mazmun esa uning tarkibiy elementlari vositasida anglanadi. Natijada o'quvchi har safar matnga qaytganida yangi ma'no qatlamlarini kashf etadi. Bu esa mumtoz matnlarning vaqt o'tishi bilan o'z ilmiy va estetik ahamiyatini yo'qotmasligini, aksincha, har bir tarixiy davrda yangi mazmun kasb etishini ko'rsatadi. Shu jihatdan germenevtika matnning statik emas, balki doimiy ravishda yangilanib boruvchi interpretatsion tizim ekanligini ilmiy jihatdan asoslaydi.

Mumtoz adabiyotda uchraydigan "ishq", "yor", "may", "soqiy", "gul", "bulbul", "sahar", "hijron" kabi poetik birliklar ham germenevtik tahlilning muhim obyektlari hisoblanadi. Mazkur obrazlar ko'pincha bir vaqtning o'zida bir nechta semantik qatlamni ifodalaydi. Masalan, "ishq" tushunchasi dunyoviy muhabbatni anglatishi bilan birga, tasavvufiy talqinda ilohiy haqiqat sari ruhiy kamolot yo'lini ham bildiradi. "May" obrazi esa tashqi ma'noda ichimlikni anglatga, botiniy mazmunda ilohiy ma'rifat va ruhiy mastlik timsoli sifatida namoyon bo'ladi. Germenevtik yondashuv ushbu ko'p ma'nolilikni izohlashda eng samarali metodlardan biri hisoblanadi.

Shuningdek, germenevtik metod matnni zamonaviy o'quvchi ongida qayta konseptuallashtirish imkonini ham beradi. Har bir o'quvchi o'zining bilim darajasi, madaniy tajribasi va dunyoqarashi asosida matnni yangicha talqin qiladi. Natijada mumtoz adabiy meros faqat tarixiy yodgorlik sifatida emas, balki bugungi kunning ma'naviy va madaniy ehtiyojlariga javob bera oladigan tirik madaniy fenomen sifatida namoyon bo'ladi. Aynan shu jihat germenevtik yondashuvning zamonaviy adabiyotshunoslikdagi dolzarbligini yanada oshiradi.

Demak, germenevtik metodologiya mumtoz matnlarni o'rganishda filologik, tarixiy, lingvokulturologik va falsafiy yondashuvlarni o'zaro integratsiyalash imkonini beruvchi kompleks ilmiy vosita hisoblanadi. Uning qo'llanilishi nafaqat matnning yashirin semantik qatlamlarini ochishga, balki mumtoz adabiyotning milliy va umuminsoniy qadriyatlar tizimidagi o'rnini chuqurroq anglashga ham xizmat qiladi. Shu sababli germenevtik yondashuvni o'zbek mumtoz adabiyotini tadqiq etish metodologiyasining istiqbolli yo'nalishlaridan biri sifatida baholash mumkin.

Xulosa. Tadqiqot natijalari mumtoz matnlarni germenevtik yondashuv asosida o'rganish ushbu metodologiyaning nazariy va amaliy ahamiyatini tasdiqlashini ko'rsatdi. Mumtoz adabiyot namunalari ko'p qatlamli semantik tizimga ega bo'lib, ularni faqat filologik yoki tarixiy yondashuv asosida to'liq anglash imkoniyati cheklangan.

Germenevtik metod esa matnning tashqi mazmuni bilan bir qatorda uning falsafiy, tasavvufiy va madaniy qatlamlarini ham ochib beradi. Ushbu yondashuv matn, muallif va o'quvchi o'rtasidagi ma'no munosabatlarini yagona tizim sifatida ko'rib chiqadi. Natijada asarning mazmuni har bir davrning ilmiy va madaniy tafakkuri bilan boyib boruvchi dinamik hodisa sifatida namoyon bo'ladi.

Shunday qilib, germenevtik yondashuv mumtoz matnlarning yashirin ma'no qatlamlarini ochish, tarixiy-madaniy kodlarini aniqlash hamda badiiy tafakkurning ichki mexanizmlarini anglash imkonini beruvchi samarali metodologik vosita hisoblanadi. Uning qo'llanilishi o'zbek mumtoz adabiy merosini zamonaviy ilmiy paradigma asosida qayta talqin qilish va uning umuminsoniy ahamiyatini chuqurroq yoritishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- [1] Abdullayeva G. Ogahiyning «Riyo'z ud-davla» asaridagi mumtoz saj' poetikasi // Germany International Scientific Conference. – 2022. – № 11. – B. 78–83.
- [2] Haqqulov I. O'zbek mumtoz adabiyoti va tasavvuf. – Toshkent : Fan, 2011. – 320 b.
- [3] Haqqulov I. Tasavvuf va she'riyat. – Toshkent : O'zbekiston, 1991. – 192 b.
- [4] Muxtorova L., Usarova L. Germenevtik tahlil asosida Abdulla Oripov ijodining ta'lim jarayonida o'rganish usullari // Renessans: Ta'lim, fan va innovatsiyalar jurnali. – 2024. – № 5. – B. 245–250.
- [5] O'rinboyev S. Germenevtik yondashuv asosida adabiy matnni talqin qilish usullari // Yangi O'zbekiston tadqiqotlari. – 2023. – № 7. – B. 112–118.
- [6] Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. – Toshkent : Fan, 2007. – 384 b.
- [7] Tojiboyev M., Yusupova Sh., Bo'rieva E. Adabiy germenevtika va mumtoz badiiy til. – Toshkent : Universitet, 2013. – 256 b.